

titulní strana

Sedm paprsků, o.s.

PROJEKT

Pestrý svět

Integrace cizinců v ČR

Úvod

- I. *Proč si myslíme, že je třeba v oblasti filosofie multikulturní společnosti v ČR něco měnit?*
- I. *Partner projektu*
- II. *Cíl projektu*
- III. *Cílové skupiny*
- IV. *Jak se pracovalo se studenty?*
- V. *Jak to bylo v Norsku ?*
- VI. *The Czechs in a Nutshell- pohled z druhé strany*
- VII. *Výsledky dotazníkového šetření*

Projekt Pestrý svět realizovalo občanské sdružení Sedm paprsků za podpory finančních mechanismů Norska, Lichtenštejnu a Islandu a hlavního města Prahy

Projekt byl zaměřen na rozvoj multikulturního prostředí, tj. na zlepšení vnímání etnicky národnostně odlišných jednotlivců i skupin majoritní českou společností.

Jaké bylo vlastně téma projektu, který se právě přiblížil k závěru? Tématem byla multikulturní společnost, pokus přiblížit norskou otevřenost odlišným kulturám, tradicím a rasám, našemu prostředí. Projektový tým si zvolil hned několik metod, aby jak nejširšímu publiku, divákům televize, posluchačům rozhlasu a čtenářům časopisu Český dialog tuto zkušenost zprostředkovali. Formou dokumentárního filmu, rozhlasových reportáží a časopiseckých článků ukazují veřejnosti příklady českých krajanů, kteří jsou dnes váženými občany, vynikajícími představiteli svých profesí, ale také dobrými sousedy, kamarády, jak byly těžké jejich začátky v nové zemi, jejíž jazyk byl pro ně obtížný, v zemi, kde nevyrostali a tedy neměli ani žádné zázemí spolužáků, rodiny, kde se museli spoléhat jen na dobrou vůli a porozumění cizích lidí a samozřejmě na svůj poctivý přístup k práci a k životu. Protože se na své cestě nesetkali s odporem a překážkami ze strany norské veřejnosti, velmi rychle se integrovali a začali přinášet své nové vlasti hodnoty profesní i lidské. Stejně tak by to mohlo být s cizinci, kteří

Pestrý svět

z nejrůznějších důvodů přišli do naší země, aby zde začali nový život. Jen kdybychom jim nekladli občas překážky formou odmítání, odsudků, někdy až xenofobie. Kdybychom dovolili, aby u nás příslušníci jiných národů, jiných kultur a tradic integrovali, možná, že bychom získali nejen dobré odborníky, kteří by dnes možná místo pomocných prací na stavbách pracovali ve své profesi jako zubaři, inženýři, novináři, ale mohli bychom také získat nové přátele, spolupracovníky, sousedy. A možná, že kdybychom poznali něco z jejich hudby, zvyků, tradičních jídel, byl by náš svět bohatší, barevnější. Proto jsme si zvolili **Colorful word - Pestrý (barevný) svět** za název projektu, protože jsme přesvědčeni, že svět je barevný a pestrý jen tehdy, pokud jsme odlišní, pokud můžeme jeden druhého obohatit novou zkušeností.

Možnost žít v pestrém světě inspirace a odlišností, tu nám multikulturní prostředí nabízí.

Kromě dokumentárního filmu pro českou televizi, ročního seriálu rozhlasových rozhovorů v Radiu Praha a ročního seriálu příběhů krajanů z Norska a cizinců žijících v Čechách, jsme ještě působili na vybrané skupiny žáků základních škol ve smyslu přije-

jetí filosofie multikulturní společnosti. Tomuto tématu bude věnována celá kapitola, ale už teď bych chtěla prozradit, že náš předpoklad, že cílená multikulturní výchova na základních školách je smysluplná, se potvrdil, studenti postupně měnili své postoje k cizincům, k odlišným kulturám a tradicím a začali přemýšlet a ptát se sami sebe, proč byli zpočátku tak negativně naladěni ke všemu, co neznají. **Je to strach, říkála doktorka Jiřina**

Šiklová v našem dokumentárním filmu: „Dospělí jsou jako děti. Bojí se všeho, čemu nerozumí a co je jim cizí, ale jakmile jim umožníme poznat to, co si mysleli, že je bude ohrožovat, zaujmou k tomu poctivě stanovisko, budou si říkat, to se mi líbí, nebo naopak, to se mi nelíbí, avšak nebudou už se cítit ohroženi. Jednou cestou, jak odstranit předsudky vůči cizincům, je buď seznámit se s některým z nich osobně, nebo seznámit se alespoň s jejich životními příběhy. Pak už to nebudou ti divní, nebezpeční lidé, ale bude to třeba Honza, který musel odejít ze země, protože mu tam zapálili dům a zabili rodinu a ačkoli to byl dobrý inženýr, stále ještě nemá dobrou češtinu a tak zatím prodává noviny. Takového člověka, jehož příběh známe, se už nebojíme, naopak, někdy s ním i soucítíme“.

Taková tedy byla naše výchozí myšlenka, za pomoci příběhů jednotlivé národnosti přiblížit našemu chápání a pokusit se v čtenářích, divácích i posluchačích vyvolat porozumění.

Jsmo rádi, že nám bylo umožněno realizovat tento projekt, protože jsme se na něm mnohé naučili také my sami.

Věra Doušová,
vedoucí projektu

proč

proč si myslíme...

Proč si myslíme, že je třeba v oblasti filosofie multikulturní společnosti v ČR něco měnit?

Naše organizace realizuje od roku 2005 projekt, který pomáhá integraci cizinců v České republice. Našimi klienty jsou převážně ruskojazyční cizinci, kteří přišli do České republiky jednak z ekonomických důvodů, jednak z obavy o politický vývoj ve své mateřské zemi, kde měli buď oni sami konkrétní problémy, nebo se obávali o osud a budoucnost svých dětí. Většina osudů je stejných. Ve své rodné zemi prodali své byty, domy a vydali se do neznáma, protože doufali v lepší budoucnost a byli připraveni tvrdě pracovat. Avšak neznalost jazyka, poměrů, izolace a mnohdy i naivita způsobily, že rychle přišli o svůj malý majetek a pro první rok nebo roky se stali obětí člověka, který jim sliboval pomoc, ale využil jejich nejistého postavení a téměř bez odměny využíval jejich práce. Teprve po dlouhé době se mnozí z nich dokázali vzepřít a začali pracovat sami na sebe, ale bez znalosti jazyka se jim nevedlo dobře, vysokoškoláci vykonávali a mnohdy vykonávají dlouhé roky práce pomocných dělníků a mnozí již rezignovali na změnu. Naše integrační kurzy pomáhají cizincům nejen zvládnout jazyk, ale také orientovat se v tuzemských

zákonech, zvycích, lépe se připravit na kontakt s českou populací, a v budoucnu pak zaujmout místo odpovídající jejich kvalifikaci. To je užitečné nejen pro ně, ale také pro naši zemi, která s každým integrovaným cizincem získá nejen kvalifikovanou pracovní sílu, ale také osobnost, která nás může obohatit jako kolega, soused, spolužák, přítel a kamarád.

Jenže česká veřejnost si mnohdy neuvědomuje, že svým odmítavým postojem k cizincům brzdí jejich integraci a tak se často stává, že vynikající lékař z oboru, v němž je u nás nedostatek odborníků, tráví léta na stavbě, protože při každém konkurzu byl bez šance vyřazen rovnou pro svůj cizí přízvuk a nedostal ani příležitost ukázat své kvality. Je to škoda nejen pro něj, ale i pro naši zemi. Proto jsme si říkali, že přenést norskou zkušenost s přijímáním cizinců do našich rozměrů by mohlo naše postoje ovlivnit, nebo nás alespoň přimět k zamyšlení. Pokud se tak stalo, náš projekt splnil svůj cíl.

partnet projektu

partner projektu

Partner projektu byla nestátní nezisková organizace **Tsjekkisk-Norsk Forum (TNF) / Česko-norské fórum**, jehož předsedkyně byla paní Libuše Janáková. Organizace shromažďuje české krajany žijící v Norsku, má tedy osobní zkušenosti s problematikou integrace cizinců do norského prostředí. Partner po celou dobu projektu zajišťoval kontakty s Čechy žijící v Norsku, pomáhal vypracovat metodiku projektu, logisticky koordinoval návštěvy projektového týmu, filmového štábu, rozhlásového štábu a novinářů, zajišťoval v Norsku ubytování, dopravu i kontakt s českým zastupitelským úřadem.

Manželé Janákové odešli do Norska původně jako vědeckí pracovníci, o jejichž práci projevilo zájem nejprve Švédsko a následně pak , když už se ve Švédsku oni i děti adaptovali, Norsko. Sami tedy zažili, jaké je to, žít v zemi s odlišným jazykem, kulturou, tradicemi a bez zázemí široké rodiny. Jejich osobní zkušenosti byly proto pro nás velmi cenné a děkujeme jim, že byli našimi partnery.

cíl projektu...

Obecným cílem Blokového grantu pro NNO je zlepšení života v komunitách prostřednictvím aktivit a služeb NNO a posílení občanské společnosti na místní a regionální úrovni. Na příkladu příběhů českých migrantů ve Skandinávii, bylo cílkem realizovaného projektu zlepšit životní podmínky imigrantů a jejich komunit v České republice a jejich vnímání majoritní českou společností.

Mediální výstupy programu zahrnují celou Českou republiku, v rámci projektu se pracuje s veřejností (rozhlas, televize, časopis) a školními třídami ze čtyř krajů, čímž je naplněn i předpoklad působení na regionální i místní úrovni.

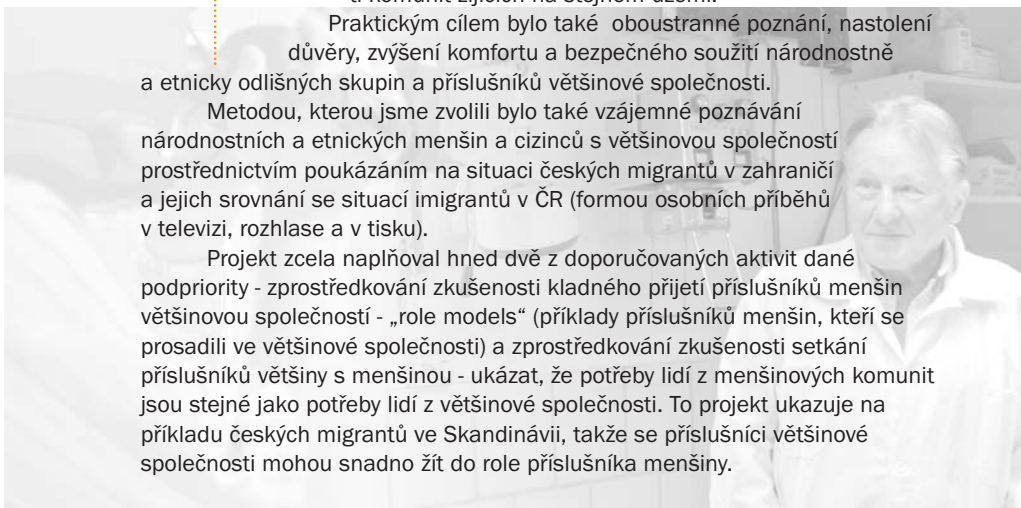
Projekt byl zaměřen na rozvoj multikulturního prostředí, tj. na zlepšení vnímání etnický národnostně odlišných jednotlivců i skupin majoritní českou společností.

V souladu s celkovým cílem priority bylo i cílem našeho projektu je přispět ku zlepšování komunikace mezi odlišnými etnickými a národnostními komunitami a většinovou společností, a to na celostátní úrovni, která povede k větší vzájemné otevřenosti a propojenosti komunit žijících na stejném území.

Praktickým cílem bylo také oboustranné poznání, nastolení důvěry, zvýšení komfortu a bezpečného soužití národnostně a etnický odlišných skupin a příslušníků většinové společnosti.

Metodou, kterou jsme zvolili bylo také vzájemné poznávání národnostních a etnických menšin a cizinců s většinovou společností prostřednictvím poukázáním na situaci českých migrantů v zahraničí a jejich srovnání se situací imigrantů v ČR (formou osobních příběhů v televizi, rozhlasu a v tisku).

Projekt zcela naplňoval hned dvě z doporučených aktivit dané podpriority - zprostředkování zkušenosti kladného přijetí příslušníků menšin většinovou společností - „role models“ (příklady příslušníků menšin, kteří se prosadili ve většinové společnosti) a zprostředkování zkušenosti setkání příslušníků většiny s menšinou - ukázat, že potřeby lidí z menšinových komunit jsou stejné jako potřeby lidí z většinové společnosti. To projekt ukazuje na příkladu českých migrantů ve Skandinávii, takže se příslušníci většinové společnosti mohou snadno žít do role příslušníka menšiny.

skupiny
cílové

cílové skupiny

Cílovými skupinami, na něž se zaměřil náš projekt především, byla nejširší veřejnost, pedagogové a vychovatelé, žáci posledních ročníků vybraných tříd ZŠ (tj. 8.-9. tříd, tj. ve věku 14-15 let) ve čtyřech krajích a příslušníci národnostních a etnických komunit a cizinci.

Celá česká veřejnost mohla po celý rok projektu sledovat mediální výstupy projektu, tj. televizní a rozhlasové pořady a časopisecké články. Původním předpokladem projektu bylo, že vytvoříme dva dokumentární pořady pro televizi o délce 2x20 minut, podle nové koncepce dokumentárních pořadů v ČT jsme nakonec museli vytvořit jeden dokumentární film o délce 57 minut.

V Radiu Praha bylo odvysíláno v rámci našeho projektu celkem 18 reportáží, které jsou na stránkách www.krajane.net umístěny ke čtení i k poslechu v rubrice, kterou český rozhlas nazval Barevný svět. Časopis Český dialog vydával od července 2009 do července 2010 barevnou dvoustranu, kde byly otiskovány na jedné straně příběhy našich krajanů v norskou a na straně druhé příběhy cizinců v Čechách. V rámci projektu jsme pracovali s žáky a jejich pedagogy ze čtyř škol ze čtyř krajů ČR, z Ostravy, Prahy, Želiva a Smržovky. Kromě toho, že žáci odebírali Český dialog a sledovali se svými učiteli pořady Radia Praha, účastnili se setkání s českými krajany z Norska, s redaktory Radia Praha, s projektovými pracovníky a účastnili se mnoha diskusí na téma multikulturní společnosti. Věříme, že nejen žáci, ale i jejich učitelé získali velmi podrobný vhled do dané problematiky a díky tomu budou schopni následně svými postoji ovlivnit celou řadu dalších nepřímých beneficentů z řad svých vrstevníků, spolužáků, kamarádů, známých, sourozenců a rodičů, a do budoucna i potomků. Pokud se podaří pozměnit životní postoje české veřejnosti tím, že na okamžik je prostřednictvím televizní či rozhlasové reportáže přeneseme do role menšinového cizince, změní se i jejich vnímání cizinců a menšin v České republice.

jak se pracovalo...

IV. ■ Jak se pracovalo se studenty?

Ve všech vybraných školách jsme pracovali se studenty nejvyšších tříd a protože mnoho žáků přechází na 2. stupni do víceletých gymnázií, šlo o třídy poměrně malé. Všichni žáci vyplnili na začátku i na konci projektu anonymní dotazník, který měl za úkol změřit míru jejich tolerance, respektu a přijímání odlišných ras, náboženství, kultur a tradic a výsledky ukazuje, že v jejich postojích došlo k velkému posunu. Zatímco většina z nich na počátku bezmyšlenkovitě opakovala nejspíše odposlouchaná klišé typu "za všechno špatné mohou cizinci, kdyby tu nebyli cizinci, žilo by se nám líp,..", avšak na závěr projektu je situace jiná, studenti přemýšlejí nad každou otázkou a odpovídají seriózněji, pochopili, co byly jen předsudky a začínají si uzvědomovat, že v každém národě jsou lidé dobří i špatní a nelze podle jedné dobré či špatné zkušenosti soudit celý národ.

Nejaktivnější třídou s největším kulturním rozhledem a nejvyspělejšími názory byli studenti z Ostravy, často jsme diskutovali, čím to je, že se tolik liší od ostatních sledovaných škol. Snad je to podmíněno dobrým vedením školy, které se stará, aby děti získaly mezinárodní zkušenosti a tak umožňují studentům po celou dobu studia zahraniční exkurze, výměnné pobyty se školami v zahraničí, výjezdy s vlastními divadelními a pěveckými projekty, aktivní účast na místních i mezinárodních soutěžích a tvorbu vlastních projektů.

jak to bylo...

jak to bylo v Norsku?

V.

První naše cesta do Norska se uskutečnila v srpnu 2009. S projektovým týmem jsme jeli seznámit se s krajany, s prostředím, připravit natáčecí plán a doladit s partnerem harmonogram pobytu a cest pro práci filmového štábu. Spolu s námi jela již redaktorka Radia Praha, která nelenila a natočila první reportáže s krajany.

Ačkoli partner zajistil ubytování, plán cest a setkání na vyslanectví ČR v Oslo, stejně nás čekala mnohá překvapení.

První překvapení čekala naše řidiče - ačkoli má Norsko dokonalé silnice a mezi městy jsou často ohromné vzdálenosti (jen při první cestě za krajany jsme najeli okolo 5000km), platí na silnicích omezená rychlost a všichni Norové ji dodržují, dokonce jedou pro jistotu o 10% pomaleji, než je třeba. Než jsme pochopili norskou mentalitu, jejíž součástí je absolutní respekt a tedy i dodržování zákonů, nařízení a předpisů, byli jsme otráveni, protože náš plán, že dojedeme na určité místo v určitou dobu, nám nikdy nevyšel, pokaždé jsme dojeli později. Nakonec jsme se naučili s tím počítat a zahrnout povolenou rychlost na silnici do plánů cest.

Norská příroda je ohromující, určitě uchvátí každého a když jsme začali objíždět krajany a ptát se jich na hlavní důvod, proč zůstali v Norsku a zapustili kořeny právě zde, čekali jsme, že právě příroda a čisté životní prostředí bude tím hlavním argumentem.

Mýlili jsme se. Naši krajané v norskou samozřejmě obdivují zdejší přírodu a jsou rádi, že mohou žít v čistém prostředí, ale to není ten hlavní důvod, proč se rozhodli žít právě zde. Byli jsme nejprve překvapeni, ale posléze jsme už pochopili, že jiné to nebude. Všichni krajané, ať už žijí v Oslu, na jihu země, na západě, v centrální části, nebo zase daleko na drsném severu, preferují Norsko jako svou novou vlast především proto, že je to země, kde platí dobré mravy. Kde se lidé mohou jeden na druhého spolehnout, kde se nelže, nekrade a nepodvádí, kde politikem se může stát ten nejmorál-

nější a nejschopnější, kde není třeba podepsat smlouvu, aby lidé plnili své závazky. Připadali jsme si skoro jako v pohádce, když jsme to slyšeli poprvé, podruhé, potřetí...Všichni už si zvykli na to bezpečí, kdy nemusí nikoho podezírat, kontolovat, pojišťovat se proti podvodům, dokazovat, že mluví pravdu a říkali jsme si: jak to ti Norové dokázali a proč to neumíme my v Čechách? Odpověď neznáme, ale rádi bychom ji znali. Jeden z našich krajanů dokonce říkal, že mají s manželkou v plánu na rok opustit svá dobrá zaměstnání a vyjet s dětmi na čas do jiné země proto, aby jeho 3 děti poznaly, že svět není tak bezpečný a morální, jako je jejich domov a že občas je třeba být také nedůvěřivý a být připraven na lidi se špatnými úmysly.

Pár týdnů po první cestě následovala druhá cesta s filmovým štábem a protože vzdálenosti mezi krajanými, kteří se stali hlavními protagonisty našeho dokumentu byly obrovské a životní náklady v Norsku pro nás příliš velké, pracovali jsme intenzivně od časného rána do pozdních večerních hodin asi 12 dní. Obávala jsem se protestů a nespokojenosti a únavy a také ponorkové nemoci členů štábu, kteří se většinou poznali až při práci v Norsku, ale nic takového nebylo. Atmosféra krásné norské přírody, kouzlo osobností jednotlivých krajanů asi vykonaly své, protože přes všechny překážky spojené s dlouhým cestováním, brzkým vstáváním a pozdními návraty, nedostatkem času na jídlo a odpočinek, nebyly v týmu neshody ani problémy, naopak lidé pracovali s neuvěřitelným nasazením a nadšením a navzájem si ohromně vycházeli vstříc.

Že by ta norská morálka byla nakažlivá?

strany

pohled z druhé...

VI.

The Czechs in a Nutshell- pohled z druhé strany

pohled z druhé

Jak se cítí Nor v Čechách, co si myslí o české mentalitě, zvycích, českých výrazech, tradicích popisuje půvabná, vtipná anglicky psaná kniha norského bohemisty a novináře Terje B. Englunda. Je podařeným a vtipným vhledem do české národní mentality s jejími silnými i slabými stránkami. Kniha je plná vtripných pohledů člověka zvenčí na způsob života v českých zemích, ale i takových poznatků, které nás nejen pobaví, ale i donutí se zamyslet. Z tohoto hlediska je bezesporu přínosem a zároveň zábavným čtením jak pro cizince, tak i pro ty z Čechů, kteří ovládají anglický jazyk. Už název kapitol, jako jsou např. „Češi, národní a cizí jazyk“, témata jako: pivo, sex, politika, přezouvání, tunelování atd., ukazují, že se nejn pobavíme, ale i poučíme. Napadá mne, když jsme tak rychle hotoví s posuzováním a odsuzováním cizinců v naší zemi, že by neškodilo přečíst si také to, jak my Češi působíme na cizince.
Citát:"

výsledky

vysledky...

VII.

Výsledky dotazníkového šetření